

לקחו רבני העיר על עצמם את מלוא האחריות, הרי שב־ שטח הדין נמנעו. בהתפתחות היחסים שבין הקהילה ובין הרב נוח היה לרבני התקופה להשאיר את הדין, שמטבעו נוטה תמיד לחייב את זה ולזכות את זה, לבעלי תפקידים אחרים הממונים לכך. רבני העיר העדיפו לא להכניס עצמם בין הצדדים ושאפו לאיחוד בני הקהילה תחת השפעתם.

סיכום

המחצית השנייה של המאה ה־14 והמאה ה־15 מקימה מתוכה שכבה חדשה של רבנים־מנהיגים השואבת את סמכותה מתקנת סמיכה אשכנזית של מהר"ם הלוי. כשהדברים באים לידי ביטוי מעשי מוצאים רבני התקופה את עצמם כמדריכי העדה, רועיה הרוחניים, העומדים בראשה בשעת שמחה ובכל צרה שלא תבוא עליהם. יחד עם זאת מתעוררות בעיות חדשות, בעיקרן כתוצאה מהיווצרות מעמד ת"ח נסמכים העומדים על זכויותיהם ודנים בדבר מעמדם במושגי ההלכה המקובלים מדורות. המאה ה־15, אם כן, משמשת תקופה של יצירה מחודשת של הנהגה מקצועית הנשענת על בסיס של תורה ומרחיבה את תחומה לשאר שטחי ההנהגה של הקהילה.